

OMÓWIENIA

LEONARD ŁUKASZUK

ASPEKTY MORSKIE W DZIAŁALNOŚCI NAUKOWEJ UNIWERSYTETU POZNAŃSKIEGO

Krzysztof Krasowski, *Wydział Prawno-Ekonomiczny Uniwersytetu Poznańskiego w latach 1919–1939*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2006, ss. 387;

Zarys dziejów Wydziału Prawa Uniwersytetu w Poznaniu 1919–2004 (red. **Krzysztof Krasowski**), Wydawnictwo Poznańskie, Poznań, 2004, ss. 307.

Poznańska Alma Mater, jej wydziały: Prawno-Ekonomiczny, a później Wydział Prawa, wysoko notowane ze względu na swój potencjał intelektualny i znaczący dorobek badawczy, dydaktyczny i w zakresie kształcenia wielu pokoleń pracowników nauki, którzy zasilili – zwłaszcza po 1945 r., nowe ośrodki akademickie, była w pewnych okresach jedynym w Polsce środowiskiem krzewienia myśli morskiej. To tutaj kształcono liczne kadry badaczy, dydaktyków akademickich, a także ekspertów-praktyków z dziedziny prawa morskiego i gospodarki morskiej, jak i międzynarodowej problematyki rzecznej.

Świadczą o tym, godne zasygnalizowania na łamach „Prawa Morskiego”, wybrane treści obydwu wymienionych publikacji, w których Autor i Redaktor, profesor Krzysztof Krasowski, kierownik Katedry Historii Ustroju Państwa na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, nadał odpowiedni kształt poznawczy wątkom prawnomorskim. W różnych etapach kształtowania się polskiej myśli morskiej szczególnie aktualne wówczas zagadnienia były usytuowane zarówno w określonym kontekście politycznym i prawnomiędzynarodowym, jak też na tle ówczesnych stosunków międzynarodowych z udziałem Polski, zwłaszcza w latach 1919–1939. Na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego powstawały wówczas (publikowane) rozprawy doktorskie, m.in. o: prawno-państwowym położeniu Wolnego Miasta Gdańska (Julian Makowski, 1923), ewolucji stosunków polsko-gdańskich na tle orzecznictwa organów Ligi

Narodów (Edward Borowski, 1938), zagadnieniu Dunaju ze stanowiska prawa międzynarodowego (Metody Konstantinow, 1937). Wśród naukowych monografii profesorów i docentów tego Wydziału, opublikowanych w latach 1919–1939, znalazły się m.in. prace Bohdana Winiarskiego: *Rzeki polskie ze stanowiska prawa międzynarodowego* (Poznań, 1922), *Principes généraux du droit fluvial* (Paris, 1934) oraz prace Józefa Sułkowskiego: *Prawo morskie i rzeczne. Cz. I i II*, Poznań 1935/36, projekt przedłożony Komisji Kodyfikacyjnej RP).

Były to więc prace wysoce nowatorskie i bardzo wówczas aktualne, świadczące o europejskim wymiarze ówczesnego polskiego dorobku badawczego, także i w tych dziedzinach prawa, a przy tym użyteczne dla praktyki jego tworzenia i interpretowania.

Na wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego w początkach lat trzydziestych minionego wieku podjęto starania utworzenia trzeciego kierunku studiów: „morsko-kolonialnych” czteroletnich. Opracowany przez profesora geografii gospodarczej program tego studium przewidywał m.in. przedmioty geograficzne, przyrodnicze, specjalne, ekonomiczne i prawnicze, a wśród nich takie jak: oceanografia i hydrografia, organizacja i technika portowa, eksploatacja bogactw wodnych i kopalnianych, organizacja i technika handlu morskiego, polityka morska, prawo międzynarodowe, prawo morskie.

Od roku akademickiego 1931/32, w związku z zamierzonym utworzeniem wyżej wspomnianego nowego kierunku studiów, były m.in. prowadzone na wydziale wykłady zlecone: prawa morskiego publicznego – przez prof. Bohdana Winiarskiego oraz prawa morskiego prywatnego – przez Józefa Sułkowskiego, aż do roku akademickiego 1938/39. Ten nowy projekt wydziału w 1937 r. uzyskał wsparcie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, które wystąpiło do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z postulatem utworzenia w wybranych szkołach akademickich w kraju studiów o podobnym profilu, ale zamierzenie to nie zostało zrealizowane, głównie ze względu na przeszkody natury finansowej.

Po II wojnie światowej, na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego wykłady prawa morskiego na III roku studium I stopnia prowadził profesor Józef Górski, który był także autorem pierwszego projektu polskiego kodeksu morskiego, przygotowanego na zlecenie Ministerstwa Sprawiedliwości. Na Wydziale tym powstawały w latach 1962–1980 habilitacje z zakresu międzynarodowego prawa morza i prawa morskiego, co uwidoczniło w treści *Zarysu dziejów Wydziału...* (Poznań, 2004). Rozprawy habilitacyjne obejmowały zagadnienia: *Stanowisko portów morskich w świetle prawa międzynarodowego* (Marian Iwanejko, UJ, 1962), *Umowa o przewóz ładunku w prawie morskim* (Jan Hołowiński, WSE, Poznań, 1964), *Odpowiedzialność za szkodę w żegludze morskiej* (Jan Łopuski, 1970), *Umowa o budowę statku morskiego* (Jerzy Młynarczyk, 1978), *Uprawnienia państw nadbrzeżnych w dziedzinie eksploatacji zasobów morza* (Andrzej Straburzyński, 1980).

Nawiązując do obchodzonego w 2006 r. Jubileuszu 25-lecia (1981–2006) działalności Komisji Prawa Morskiego Polskiej Akademii Nauk Oddział w Gdańsku, warto tu zauważyć, że wśród jej członków-założycieli i członków są osoby, które uzyskały stopnie naukowe – habilitacje, bądź doktoraty – na Wydziale Prawa Uniwersytetu Poznańskiego (UAM). Należą do nich między innymi: prof. Janusz Gilas, pierwszy Przewodniczący Komisji (dr hab. UAM); prof. Jan Hołowiński, członek-założyciel (mgr, dr i dr hab. UAM); prof. Andrzej Straburzyński, członek-założyciel (dr hab. UAM); prof. Janusz Symonides, członek-założyciel (dr hab. UAM); prof. Jan Sandorski, członek-założyciel (dr hab. UAM) Zbigniew Godecki, członek Komisji (dr UAM) oraz piszący te słowa – członek Komisji (dr hab. UAM).

Należy tu podkreślić, że szczególnym wyrazem więzi Wydziału Prawa Uniwersytetu Poznańskiego z Komisją Prawa Morskiego od 1981 r. był w niej aktywny udział wspomnianego już profesora Józefa Górskiego, który przewodniczył zespołowi roboczemu tej Komisji do spraw nauki (zob. M.H. Koziński, *Komisja Prawa Morskiego XXV lat 1981–2006*, Polska Akademia Nauk, Oddział w Gdańsku, Gdańsk 2006, s. 7–11).

Natomiast w opracowanym przez prof. Mirosława H. Kozińskiego zestawieniu bibliograficznym, w uwagach wstępnych z refleksją nad dorobkiem polskiej doktryny w dziedzinie prawa morskiego i prawa morza u progu XXI wieku, można znaleźć także wiele prac wspomnianych członków Komisji Prawa Morskiego – w różnej mierze powiązanych dawniej i obecnie z Wydziałem Prawa Uniwersytetu Poznańskiego (zob. *Materiały nr 1. Wybrane polskie publikacje z zakresu prawa morskiego i prawa morza (1969–1999) Zestawienie bibliograficzne*, opracowanie Mirosław H. Koziński, Prawo Morskie, t. XIV, Polska Akademia Nauk, Oddział w Gdańsku, Komisja Prawa Morskiego, Gdańsk 2000).

Obie omawiane publikacje zasługują więc na uwagę – i to nie tylko ze względu na zawarte w nich wątki prawnomorskie.